

Barne- og familiedepartementet
Innsendt gjennom høringsportal på regjeringen.no

Deres referanse: 24/109
Vår referanse: 2024/21
Dato: 06.02.2024
Publikasjonsnr.: NIM-H-2024-008

Høringsvar til høringsnotat om forslag til endringer i barnetrygdløven

1. Innledning

Vi viser til brevet fra Barne- og familiedepartementet 12. januar 2024 der notat om forslag til endringer i barnetrygdløven ble sendt på høring. Høringsfristen på 3,5 uker er, som departementet skriver i høringsbrevet, ikke i samsvar med utgangspunktene i Utredningsinstruksen. Av hensyn til den korte fristen har ikke NIM hatt anledning til å gå inn i alle de menneskerettslige spørsmålene eller vurdere de faktiske konsekvensene. Vi ønsker likevel å gi innspill til enkelte av de menneskerettslige vurderingene.

2. Innledende om de menneskerettslige vurderingene og om struktur

Høringsnotatet berører en del sentrale menneskerettigheter. Vi vil berømme departementet for å knytte mye av vurderingen av menneskerettighetene til de konkrete forslagene. Særlig er forholdet til tilbakevirkningsforbudet godt integrert som en del av departementets vurdering.

Vi er litt usikre på om struktureringen av de menneskerettslige vurderingene er hensiktsmessig. Vurderingen av barnets beste, som er den eneste av barnekonvensjonens rettigheter som vurderes inngående, er plassert innledningsvis i kapittel 3. Forholdet til EMK P1-1 og artikkel 14 er plassert under en egen overskrift under departementets vurdering i kapittel 6. Vi foreslår til overveielse å vurdere om en hensiktsmessig struktur kan være å si noe i et innledende kapittel om hvilke menneskerettslige rettskilder som aktualiseres av høringsnotatet, og dernest knytte de konkrete vurderingene inn under departementets vurdering.

3. Forholdet til rettigheter i barnekonvensjonen og ØSK

Barnekonvensjonens artikler om materiell velferd er bare nevnt helt innledningsvis under punkt 3 om barnets beste. NIM vil fremholde at vurderinger av barns rettigheter må ta utgangspunkt i hele barnekonvensjonens rettighetskatalog og identifisere de rettslige grunnlagene, i tillegg til den mer generelle vurderingen av barnets beste. Vi savner derfor en mer inngående vurdering av særlig artikkel 26 og 27, også i lys av artikkel 2 og 6, som utgjør to av barnekonvensjonens generelle prinsipper.

Barnekonvensjonen artikkel 26 og 27 har paralleller i FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK), henholdsvis artikkel 9 og 11. Rettskildene etter ØSK kan være supplerende kilder for tolkningen av innholdet i barnekonvensjonen. ØSK-komiteen har blant annet utgitt flere generelle kommentarer om disse artiklene. I tillegg kan rettighetene etter ØSK være et selvstendig rettsgrunnlag for både barn og deres foreldre. Rettighetene etter ØSK er ikke vurdert i høringsnotatet.

NIM vil peke på at rettigheter etter ØSK (og også etter barnekonvensjonen) også etter omstendighetene kan kreve vurderinger av lovligheten av inngrep i rettigheter. Grunnvilkårene for inngrep kan dels utledes av ØSK artikkel 4 og dels av de enkelte konvensjonsrettighetene. I relasjon til ØSK artikkel 9 har FNs komité for økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter (ØSK-komiteen) tydeliggjort at ØSK artikkel 9 omfatter retten til å ikke bli utsatt for vilkårlige eller urimelige inngrep i eksisterende rettigheter:

“The right to social security includes the right not to be subject to arbitrary and unreasonable restrictions of existing social security coverage, whether obtained publicly or privately, as well as the right to equal enjoyment of adequate protection from social risks and contingencies.”¹

De generelle uttalelsene fra ØSK-komiteen er, i likhet med andre komitéuttalelser, ikke rettslig bindende, men anses som en relevant kilde for tolkning av innholdet i ØSK.

Vi viser til Lovavdelingens tolkningsuttalelse av 17. desember 2011 der Lovavdelingen vurderte tilbakehold av offentlige ytelser og forholdet til barnekonvensjonen artikkel 26 og ØSK artikkel 9.² Lovavdelingen skrev at det sentrale for den konkrete vurderingen var at ØSK artikkel 9 «innebærer et visst vern mot inngrep i sosiale ytelser som allerede er etablert i nasjonal rett.» Videre om det rettslige grunnlaget skriver Lovavdelingen:

«Etter vår oppfatning bør rettstilstanden kunne sammenfattes på følgende måte: Innføring av nye restriksjoner eller inngrep i det etablerte systemet som vil ramme ytelser til enkelte grupper av personer, må gis et grunnlag i lov, forfølge et legitimt formål og ikke fremstå som et uforholdsmessig inngrep.»

Vi mener at metoden for inngrepsvurdering som Lovavdelingen her oppstiller kan være anvendbar på vurderingen av forslaget i høringsnotatet. Dette innebærer ikke at innholdet i vurderingen vil være det samme, da sakskompleksene er vesensforskjellige. Høringsnotatet inneholder ikke noen vurdering av hvorvidt forslaget innebærer et inngrep i en eksisterende rettighet. NIM har ikke selv vurdert om forslaget innebærer et slikt inngrep etter ØSK, men mener at det som et minstekrav bør vurderes om forslaget innebærer et inngrep.

---

¹ ØSK-komiteen, General Comment no. 19, «The right to social security (art. 9)», avsnitt 9.

² Tilbakehold av offentlig ytelser ved barnebortføring – forholdet til ØSK. Tolkningsuttalelse fra Lovavdelingen, 17.12.2011, saksnr. 201003126.

4. Veiledning om frister

Departementet foreslår at retten til barnetrygd skal gjelde for opptil tre måneder før den måneden da kravet ble framsatt, dersom vilkårene var oppfylt i denne perioden (forslaget § 11 andre ledd). Dette til forskjell fra i dag, hvor det gjelder en treårsfrist. Som departementet påpeker, vil dette særlig kunne påvirke «enkelte som har [latente] krav mot NAV ved tidspunktet for endringslovens ikrafttredelse, men som på dette tidspunktet ikke har fremmet krav».³

Departementet foreslår overgangsregler med en utvidet søknadsfrist etter endringslovens ikrafttredelse for å få en sak behandlet etter gjeldende regler. Etter forslaget fastsettes det en frist på tre måneder, som etter departementets vurdering «vil gi gode muligheter for å fremme en søknad også for de som er i en krevende situasjon, samtidig som det ikke går for lang tid før de nye reglene er innført for alle».⁴

Vi understreker derfor at det er viktig at de nye fristreglene kommuniseres tydelig og forståelig til berørte grupper, slik at de får en reell mulighet til å søke innen fristen. Det er viktig for å sikre at brukerne gis gode muligheter for i praksis å få oppfylt sine rettigheter etter ØSK, EMK P1-1 og Grunnloven § 97. Departementet bør også vurdere å omtale dette i en eventuell proposisjon.

NIM stiller seg til disposisjon for dialog med departementet om det er ønskelig.

Vennlig hilsen
for Norges institusjon for menneskerettigheter

Gro Nystuen

Assisterende direktør

Pernille Borud

Rådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har dermed ingen signatur.

---

³ Høringsnotatet, s. 20.

⁴ Høringsnotatet, s. 21.